

DECISIO

Expat Center Zeeland

Nulmeting monitor internationale werknemers Zeeland

Eindrapportage, 7 mei 2021

TITEL

Nulmeting monitor internationale werknemers Zeeland

DATUM

7 mei 2021

STATUS RAPPORT

Definitief eindrapport

OPDRACHTGEVER

Expat Center Zeeland

PROJECTTEAM DECISIO

Daan van Gent (d.vangent@decisio.nl)

Sebastiaan Tieleman (s.tieleman@decisio.nl)

CONTACTGEGEVENS DECISIO | ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Valkenburgerstraat 212

1011 ND Amsterdam

T 020 – 67 00 562

E info@decisio.nl

I www.decisio.nl

Bron foto voorblad:

<https://www.expatcenterzeeland.com/>

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	1
2.	Aantallen internationale werknemers naar werkgemeente	3
2.1	Internationale werknemers	3
2.2	Arbeidsmigranten	5
2.3	Kenniswerkers	7
2.4	Vergelijking met ontwikkelingen in Nederland	8
3.	Aantallen buitenlandse werknemers naar woongemeente	10
3.1	Internationale werknemers	10
3.2	Arbeidsmigranten	12
3.3	Kenniswerkers	13
4.	Kenmerken internationale werknemers	15
4.1	Land van herkomst	15
4.1.1	Arbeidsmigranten	15
4.1.2	Kenniswerkers	16
4.2	Werksectoren	16
4.2.1	Arbeidsmigranten	16
4.2.2	Kenniswerkers	18
4.3	Huishoudensamenstelling internationale werknemers	20
4.3.1	Woonsituatie	21
4.3.2	Familiesituatie	22
4.3.3	Kinderen van internationale werknemers	24

1. Inleiding

De economie van Nederland wordt steeds internationaler. Meer en meer internationale bedrijven weten hun weg naar Nederland te vinden en Nederlandse bedrijven zijn steeds vaker over de grens actief. Onder andere die trend brengt met zich mee dat de laatste jaren de vraag naar internationale werknemers is toegenomen. Daar komt bij dat in specifieke sectoren een tekort is aan specifiek opgeleid personeel of überhaupt sprake is van onvoldoende capaciteit, waardoor steeds vaker internationale arbeidsmigranten en kenniswerkers aangetrokken worden om op de arbeidsmarkt bij te springen.

Deze trends en ontwikkelingen spelen zeker ook in Zeeland. Vanuit die achtergrond is recent gestart met het Expat Center Zeeland. Dit centrum verstrekt informatie en dienstverleningen aan internationals en hun werkgevers. Doel is hen een warm welkom te heten en daarmee ook het vestigingsklimaat voor internationals in Zeeland te versterken. Dat is nodig, de komende jaren wordt in de provincie een grote krapte op de arbeidsmarkt verwacht. Internationale werknemers kunnen er om die reden mede aan bijdragen dat de economische kracht van Zeeland behouden blijft.

Doorontwikkeling Expat Center Zeeland

Na een goede start, met focus op Zeeuws-Vlaanderen, is het Expat Center Zeeland toe aan een volgende stap en verbreding van haar activiteiten over de hele provincie. Daartoe is een traject gestart om met onder verschillende organisaties te inventariseren wat hun rol, wensen en behoeften zijn ten aanzien van het Expat Center, waaronder ook de Zeeuwse gemeenten. Als input voor deze inventarisatie is meer inzicht gewenst in de omvang, de ontwikkeling en de karakteristieken van de doelgroep internationale werknemers.

Monitor internationale werknemers - Nulmeting

Decisio beschikt over een eigenstandig opgezette landelijke monitor met gegevens over internationale werknemers. Deze gegevens zijn er voor de periode 2010-2019. De gegevens zijn via CBS Microdata ontsloten, basis voor de gegevens is de belastingaangifte van internationale werknemers. Op basis van geanonimiseerde BSN-gegevens zijn vervolgens verschillende informatiebronnen gekoppeld, zodanig weten we bijvoorbeeld waar internationals werken, wonen, hoeveel kinderen zij hebben en in wat voor type woning ze wonen.

Op basis van deze database is voor het Expat Center Zeeland in voorliggend rapport een overzicht opgenomen van aantallen en verschillende kenmerken van

internationale werknemers werkzaam en woonachtig in (gemeenten in) de provincie Zeeland. Het betreft een eerste 'meting' of monitor en bevat gegevens over de jaren 2017, 2018 en 2019 (voor sommige gegevens is informatie over een wat langere periode weergegeven).

Definities internationale werknemers

In deze rapportage worden meerdere definities gehanteerd. Deze definities zijn:

- **Economisch-actieve, internationale werknemer:** een persoon in loondienst bij een in Nederland gevestigde organisatie waarvoor loonheffing is betaald aan de Belastingdienst. Daarnaast geldt dat deze persoon alleen een buitenlandse nationaliteit heeft; oftewel deze persoon heeft niet de Nederlandse nationaliteit.
- **Kenniswerker:** een economisch-actieve internationale werknemer, waarbij een minimale looneis is gesteld (fiscaal loon: loon voor belastingen) voor twee leeftijdsgroepen en een minimaal aantal SV-dagen. De minimale looneisen per jaar per leeftijdsgroep zijn gebaseerd op de kennismigrantenregeling¹
- **Arbeidsmigrant:** een economisch-actieve internationale werknemer. Indien deze geen kenniswerker is, dan is deze gerekend tot de groep arbeidsmigranten.

Privacy criteria en afronding van cijfers

De cijfers zoals gepresenteerd in dit rapport zijn samengesteld vanuit CBS microdata. Een belangrijk privacy criterium van het CBS bij de publicatie van CBS microdata cijfers is dat er geen aantallen mogen worden gepubliceerd die lager zijn dan 10. Dit leidt ertoe dat in dit rapport sommige cijfers ontbreken, met name als het gaat om kenniswerkers in kleinere gemeenten. In deze gevallen mag dus worden aangenomen dat het aantal in zo'n geval erg klein is tot maximaal 10 is. In sommige gevallen is dit ook terug te zien in percentages, die in zo'n geval dus 100% of juist 0% kunnen zijn. Daarnaast zijn de cijfers om privacy redenen afgerond op vijftallen.

Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport gaan we eerst in op de aantallen internationale werknemers (met onderscheid tussen arbeidsmigranten en kenniswerkers) werkzaam in Zeeland (hoofdstuk 2) en woonachtig in Zeeland (hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 gaan we nader in op verschillende kenmerken van de internationale werknemers, zoals het land van herkomst, de sectoren waarin zij werkzaam zijn en de huishoudenssamenstelling (kijkend naar de woon- en familiesituatie).

¹ De inkomenseisen zijn hier opgenomen: https://ind.nl/paginas/normbedragen-inkomenseis.aspx#Aanvraag_verblijfsvergunning_kennismigrant_en_Europese_blaue_kaat

2. Aantallen internationale werknemers naar werkgemeente

In dit hoofdstuk zijn de aantallen internationale werknemers opgenomen op basis van de gemeente waarin zij werkzaam zijn. We brengen eerst de totale groep in beeld en splitsen daarna de categorieën arbeidsmigranten en kenniswerkers uit.

Vestiging van uitzendbureau en werklocatie

In CBS Microdata is de werklocatie van werknemers (zoals arbeidsmigranten) geregistreerd als het adres van de werkgever. Voor arbeidsmigranten, die vaak via een uitzendbureau werken, komt het voor dat het werkadres van arbeidsmigranten elders is gelegen aangezien zij door het uitzendbureau tijdelijk bij een of meerdere werkgevers worden uitgezonden. Echter, dit daadwerkelijke werkadres is op basis van CBS Microdata niet bekend. Dit kan een licht vertekend beeld (onderschatting of overschatting) opleveren van het aantal arbeidsmigranten per werkgemeente.

2.1 Internationale werknemers

In 2019 werkten in totaal 14.055 internationale werknemers in de provincie Zeeland. Dit aantal is in de periode 2017-2019 met gemiddeld 17 procent per jaar toegenomen. De ontwikkelingen per gemeente zijn in tabel 2.1 opgenomen.

Daaruit wordt zichtbaar dat in de gemeenten Terneuzen, Reimerswaal en Vlissingen de meeste internationale werknemers werken. In de gemeenten Borsele (gemiddeld 46 procent per jaar), Middelburg (30 procent) en Kapelle (27 procent) heeft de grootste relatieve stijging plaatsgevonden.

Tabel 2.1: Aantal internationale werknemers naar gemeente, 2017-2019

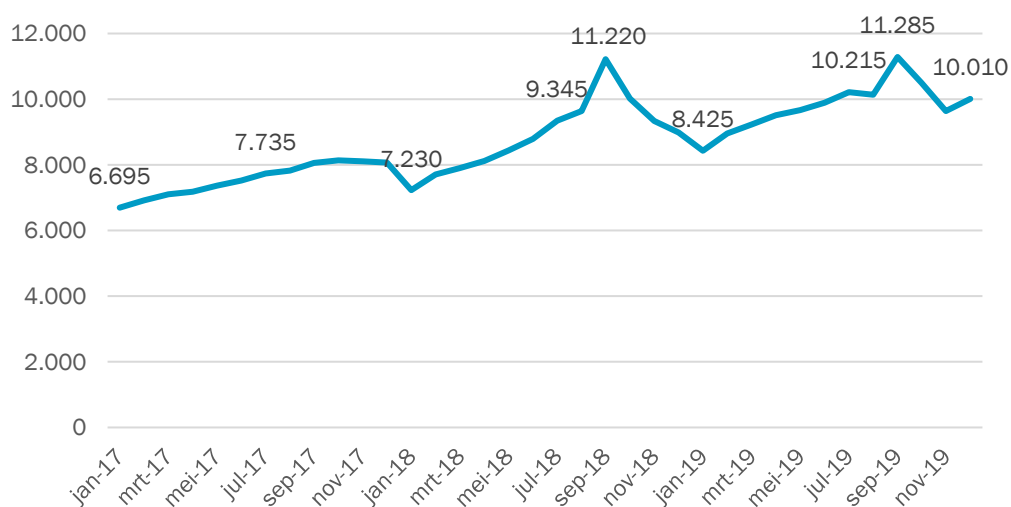
Werkgemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar ontwikkeling
Borsele	315	930	745	46%
Goes	885	1.155	1.250	14%
Hulst	580	690	675	5%
Kapelle	225	460	410	27%
Middelburg	640	1.055	1.220	30%
Noord-Beveland	185	275	120	-12%
Reimerswaal	1.400	2.735	2.485	26%
Schouwen-Duiveland	475	765	755	20%
Sluis	905	1.395	1.350	16%
Terneuzen	2.070	2.480	2.730	11%
Tholen	240	395	395	22%
Veere	295	350	375	9%
Vlissingen	1.040	1.380	1.545	16%
Provincie Zeeland	9.255	14.065	14.055	17%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Internationale werknemers op maandbasis

Wanneer we kijken naar het aantal werkzame internationale werknemers per maand, dan wordt de trend in de periode 2017-2019 nog wat sterker zichtbaar, zie figuur 2.1. We zien dat in december 2019 iets meer dan 10.000 internationale werknemers in gemeenten binnen de provincie Zeeland werkten.

Figuur 2.1: Totaal aantal buitenlandse werknemers provincie Zeeland

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

We zien door de tijd heen een stijgende trend met een aantal piekmomenten in de zomermaanden. Zo werkten in januari 2017 circa 6.700 internationale werknemers in Zeeland. In de periode van drie jaar (tot en met 2019) is het aantal internationale werknemers dus met 3.300 toegenomen, een stijging van 49 procent.

De aantallen per maand wijken af van de aantallen op jaarbasis, zoals weergegeven in tabel 2.1, dat komt doordat we voor de aantallen per jaar kijken naar het totaal aantal internationals dat in dat betreffende jaar gewerkt heeft in Zeeland. De aantallen per maand wijken daarom af: er zijn internationals die door het jaar heen zich vestigen in of juist vertrekken uit de regio.

2.2 Arbeidsmigranten

Het grootste deel van de internationale werknemers werkzaam in Zeeland is arbeidsmigrant. In tabel 2.2 is het aantal werkzame arbeidsmigranten voor 2017 tot en met 2019 uitgesplitst per gemeente binnen de provincie Zeeland. In totaal gaat het om 11.135 internationale arbeidsmigranten in 2019, zij vormen daarmee bijna 80 procent van de totale groep internationale werknemers in de provincie. De gemeenten met het hoogste aantal werkzame internationale arbeidsmigranten zijn Reimerswaal, Terneuzen, Vlissingen en Sluis.

Tabel 2.2: Aantal arbeidsmigranten per werkgemeente 2017-2019

Werkgemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar ontwikkeling 2017-2019
Borsele	250	850	665	39%
Goes	670	930	1.020	15%
Hulst	390	525	480	7%
Kapelle	205	425	370	22%
Middelburg	455	770	910	26%
Noord-Beveland	165	255	105	-14%
Reimerswaal	1.330	2.650	2.380	21%
Schouwen-Duiveland	420	700	680	17%
Sluis	740	1.205	1.175	17%
Terneuzen	1.050	1.275	1.375	9%
Tholen	210	355	350	19%
Veere	275	330	350	8%
Vlissingen	825	1.165	1.275	16%
Provincie Zeeland	6.985	11.435	11.135	17%

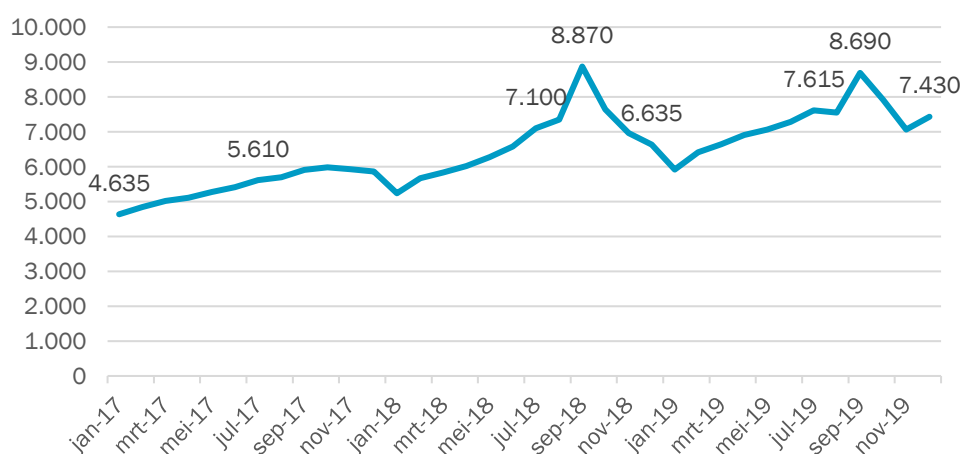
Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Daarbij springt een aantal gemeenten eruit als we kijken naar de groei die de omvang van het aantal werkzame internationale arbeidsmigranten in de periode 2017-2019 doorgemaakt hebben. De sterkste groei van het aantal werkzame arbeidsmigranten is waargenomen in de gemeente Borsele, een stijging van 39 procent gemiddeld per jaar. De gemeente Middelburg heeft ook een sterke groei doorgemaakt met 26 procent per jaar. Voor onder andere Borsele en Middelburg was de groei daarmee een stuk hoger dan de gemiddelde groei in de provincie Zeeland van 17 procent per jaar. Opvallend is ook het dalende aantal werkzame arbeidsmigranten in de gemeente Noord-Beveland. Gemiddeld kromp het aantal werkzame arbeidsmigranten daar met 14% per jaar.

Internationale arbeidsmigranten per maand

Wanneer we kijken naar de aantallen werkzame internationale arbeidsmigranten per maand dan zien we wederom de stijgende trend in de periode 2017-2019, zie figuur 2.2. In december 2019 werkten 7.430 internationale arbeidsmigranten in Zeeland. Aangezien het grootste deel van het aantal buitenlandse werknemers in de provincie Zeeland arbeidsmigrant is, zien we een vergelijkbare trend met jaarlijkse stijging en pieken in de zomermaanden. Het aantal arbeidsmigranten is in deze periode met 2.795 toegenomen, daarmee vormt deze groep ook de grootste verklarende factor voor de totale groei van het aantal internationale werknemers werkzaam in Zeeland.

Figuur 2.2 Aantal arbeidsmigranten werkzaam in de provincie Zeeland per maand

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

2.3 Kenniswerkers

In Zeeland maakten internationale kenniswerkers in 2019 voor ongeveer 20 procent onderdeel uit van het totaal aantal werkzame internationale werknemers. In totaal werkten in 2019 2.920 internationale kenniswerkers in Zeeland. In tabel 2.3 is het aantal werkzame kenniswerkers per gemeente binnen de provincie Zeeland opgenomen.

Tabel 2.3 Aantal kenniswerkers per werkgemeente 2017-2019

Werkgemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar ontwikkeling 2017-2019
Borsele	65	80	80	7%
Goes	215	225	230	2%
Hulst	190	165	195	1%
Kapelle	20	35	40	26%
Middelburg	185	285	310	19%
Noord-Beveland	20	20	15	-9%
Reimerswaal	70	85	105	14%
Schouwen-Duiveland	55	65	75	11%
Sluis	165	190	175	2%
Terneuzen	1.020	1.205	1.355	10%
Tholen	30	40	45	14%
Veere	20	20	25	8%
Vlissingen	215	215	270	8%
Provincie Zeeland	2.270	2.630	2.920	9%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

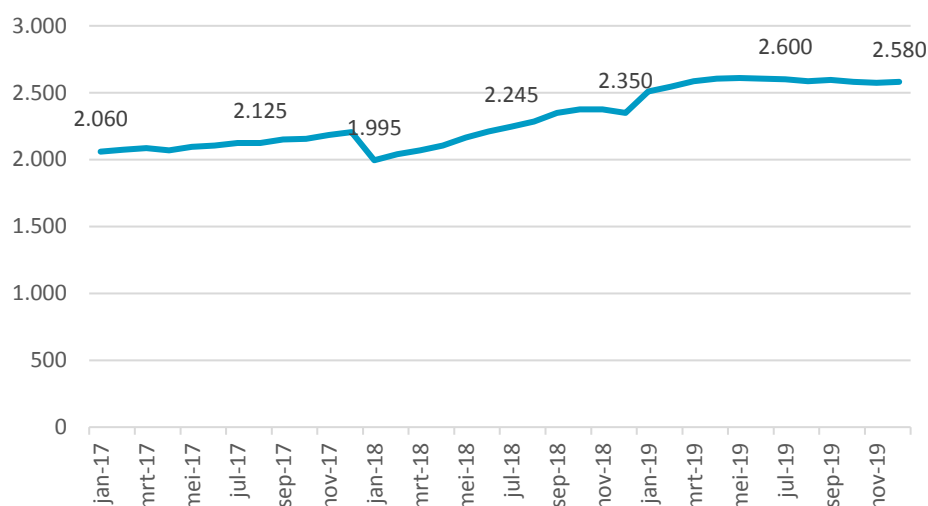
De gemeente Terneuzen steekt met 1.355 werkzame internationale kenniswerkers boven de andere gemeenten uit. De gemeente Middelburg volgt met 310 werkzame internationale kenniswerkers. De gemiddelde groei in de gehele provincie bedroeg tussen 2017-2019 9 procent per jaar. Opvallende hoge relatieve groei is waargenomen in de gemeenten Kapelle (26 procent per jaar) en Middelburg met 19 procent per jaar. Terneuzen kende een gemiddelde jaar op jaar groei van 10 procent. Ook hier zien we een daling in de gemeente Noord-Beveland, met gemiddeld 9 procent per jaar.

Internationale kenniswerkers per maand

In totaal werkten in december 2019 2.580 internationale kenniswerkers in Zeeland. In figuur 2.3 is de ontwikkeling van het aantal werkzame kenniswerkers in de provincie Zeeland per maand opgenomen voor de periode 2017-2019. We zien ook onder deze groep een licht stijgende trend, maar zien de sterke pieken in de

zomermaanden niet terug. Op het totaal aantal buitenlandse werknemers in de provincie Zeeland is de groep arbeidsmigranten de afgelopen drie jaar groter geworden ten opzichte van de groep kenniswerkers.

Figuur 2.3 Aantal kenniswerkers in de provincie Zeeland per maand

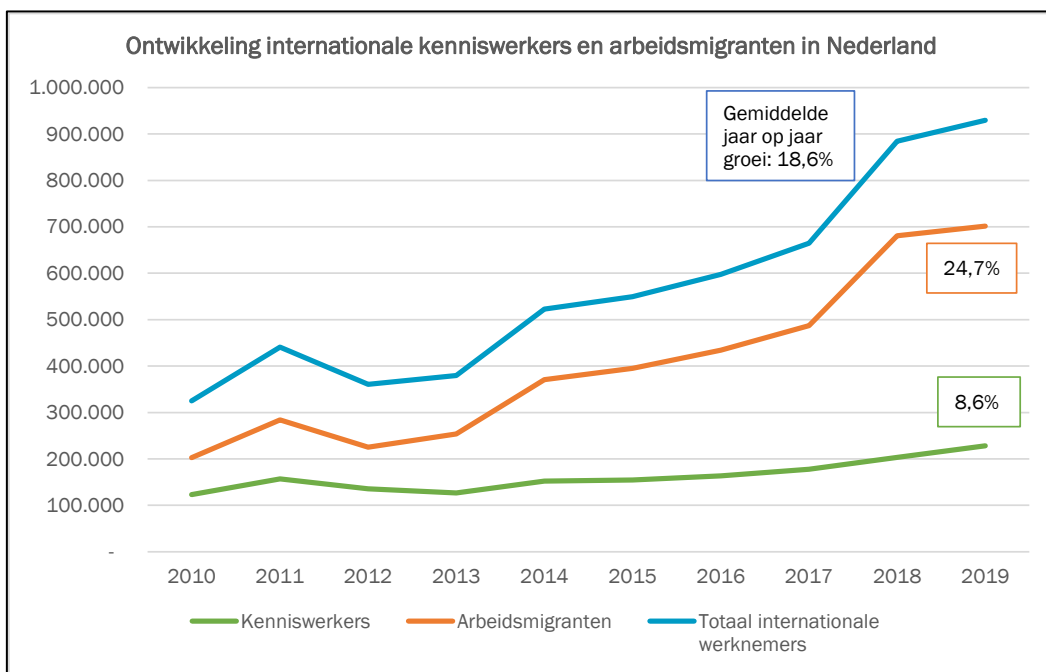
Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

2.4 Vergelijking met ontwikkelingen in Nederland

In de figuren 2.4 en 2.5 is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van het aantal kenniswerkers, arbeidsmigranten en het totaal aantal internationale werknemers in Nederland (figuur 2.4) en in de provincie Zeeland (2.5) voor de periode 2010-2019. Wanneer we deze twee figuren vergelijken dan zien we eigenlijk een nagenoeg gelijke ontwikkeling wat betreft de omvang van de beide doelgroepen. In 2011 is zowel in Nederland als in Zeeland een piek te zien, de aantallen lopen in 2012 terug en lopen vervolgens met name vanaf 2014 weer op. De groep arbeidsmigranten neemt vervolgens vanaf 2018 sterk toe. De groep kenniswerkers is over de gehele periode meer constant wat betreft ontwikkeling, deze groeit gestaag.

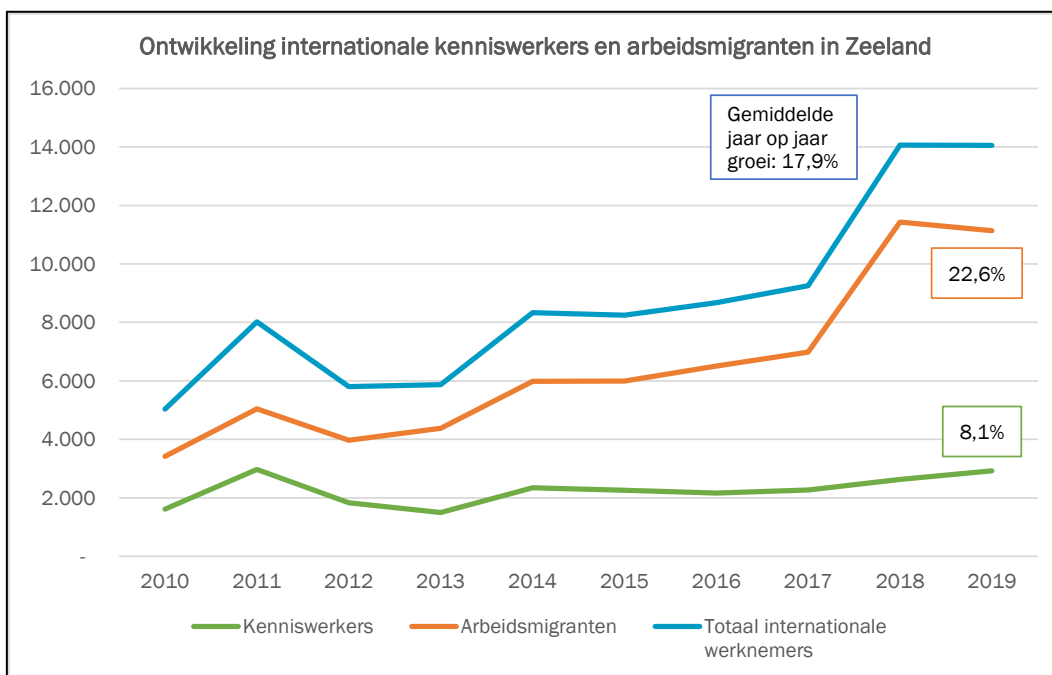
In de figuren staan ook de gemiddelde jaar op jaar groeipercentages vermeld. Deze zijn redelijk gelijk tussen Nederland en Zeeland. Zo groeide in Nederland het aantal internationale werknemers gemiddeld met 18,6 procent, in Zeeland is die groei iets lager met 17,9 procent.

Figuur 2.4: Ontwikkeling aantal internationale werknemers (kenniswerkers en arbeidsmigranten) in Nederland, 2010-2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Figuur 2.5: Ontwikkeling aantal internationale werknemers (kenniswerkers en arbeidsmigranten) in provincie Zeeland, 2010-2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

3. Aantallen buitenlandse werknemers naar woongemeente

In dit hoofdstuk kijken we naar het aantal buitenlandse werknemers per woongemeente. Dat wil zeggen, het aantal buitenlandse werknemers dat geregistreerd woonachtig is in een van de gemeenten binnen de provincie Zeeland. We gaan eerst in op de totale groep internationale werknemers en maken daarna wederom het onderscheid tussen arbeidsmigranten en kenniswerkers.

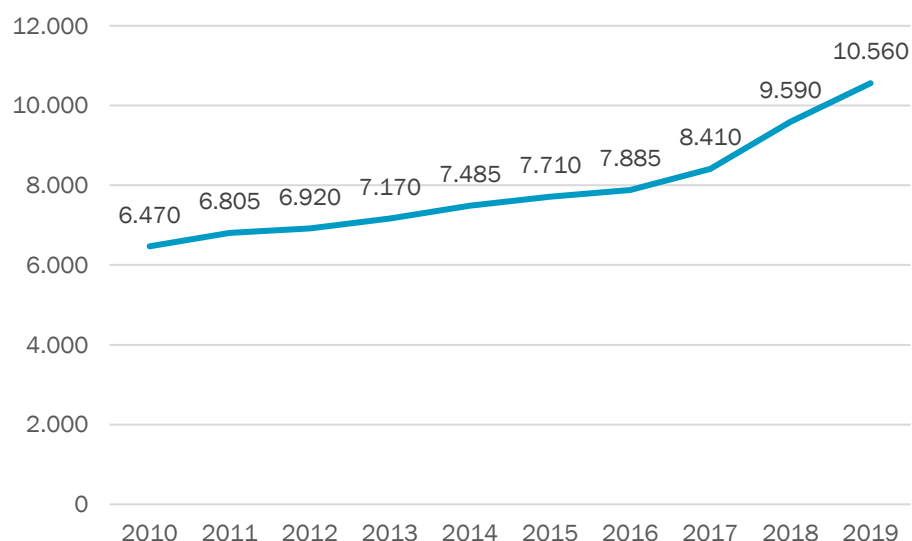
Woonadres internationale werknemers niet altijd bekend: registratiegraad

Het komt voor dat het woonadres van een internationale werknemer niet bekend is via CBS Microdata. Dat kan meerdere redenen hebben. Bijvoorbeeld doordat de internationale, bij seizoensgebonden arbeid, minder dan 4 maanden in Nederland verblijft en zich niet bij de gemeente inschrijft (bij een dergelijk kort verblijf is dit wettelijke ook niet verplicht). Of, het kan voorkomen dat de internationale werknemer zich niet wenst in te schrijven vanwege de angst voor het verliezen van rechten in het land van herkomst. Daarnaast kan het zijn dat de internationale werknemer een grensarbeider is en dus in het buitenland woont, maar wel werkt in Nederland (en in dit geval in Zeeland). Op het moment dat dit zo is, dan weten wij het woonadres van de internationale werknemer ook niet. Het aantal geregistreerde internationale werknemers dat in Zeeland woont en dat wij via CBS Microdata kunnen ontsluiten is dus waarschijnlijk een onderschatting van het daadwerkelijk aantal internationale werknemers dat in de Provincie Zeeland woont.

3.1 Internationale werknemers

In figuur 3.1 zien we de ontwikkeling van het totaal aantal internationale werknemers tussen 2010-2019 dat woonachtig is in de provincie Zeeland. We zien een sterk stijgende trend, met name vanaf 2016. In totaal woonden in Zeeland in 2019 10.560 internationale werknemers.

Figuur 3.1: Totaal aantal internationale werknemers dat woont in de provincie Zeeland, 2010-2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

In tabel 3.1 is het aantal internationale werknemers per woongemeente opgenomen.

Tabel 3.1: Aantal internationale werknemers per woongemeente, 2017-2019

woongemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar ontwikkeling
Borsele	320	345	390	7%
Goes	625	690	805	10%
Hulst	590	645	735	8%
Kapelle	170	185	190	4%
Middelburg	755	935	1.055	13%
Noord-Beveland	135	150	180	11%
Reimerswaal	900	1.115	1.155	9%
Schouwen-Duiveland	435	465	515	6%
Sluis	815	845	925	4%
Terneuzen	1.575	1.860	2.035	10%
Tholen	355	400	455	9%
Veere	260	260	290	4%
Vlissingen	1.475	1.695	1.830	8%
Totaal provincie Zeeland	8.410	9.590	10.560	9%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

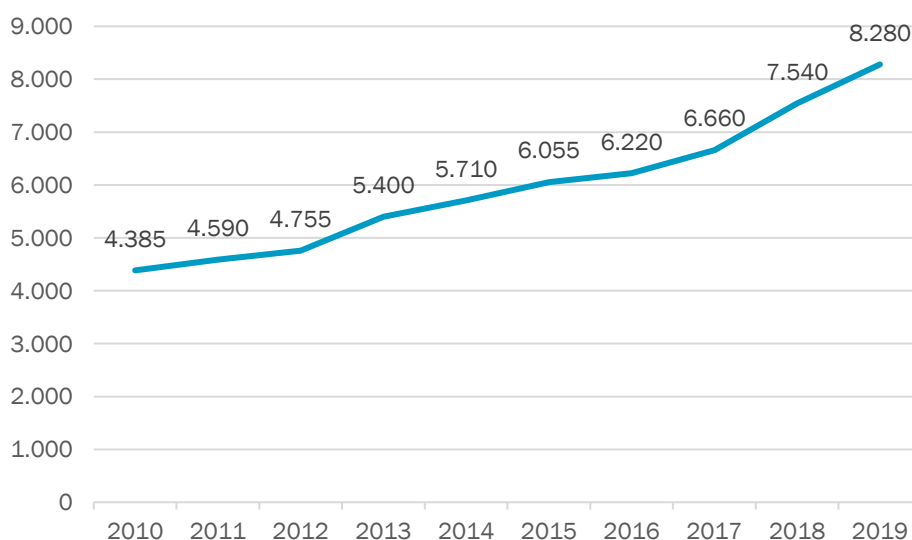
Uit de gegevens per gemeente is op te maken dat Terneuzen de gemeente is waar de meeste internationale werknemers wonen. Het gaat om iets meer dan 2.000 internationale werknemers in 2019. Ook Vlissingen, Reimerswaal en Middelburg zijn gemeenten waar relatief veel internationale werknemers wonen.

De grootste relatieve stijging in de periode 2017-2019 heeft plaatsgevonden in Middelburg, Noord-Beveland, Terneuzen en Goes. Al deze gemeenten hadden een gemiddelde jaar op jaar groei van meer dan 10 procent. In geen van de gemeenten is het aantal woonachtige internationale werknemers afgenomen.

3.2 Arbeidsmigranten

In figuur 3.2 is het aantal woonachtige arbeidsmigranten tussen 2010 en 2019 in de provincie Zeeland opgenomen. In deze periode heeft er een sterke stijging plaatsgevonden waardoor het aantal in deze periode bijna is verdubbeld.

Figuur 3.2: Aantal arbeidsmigranten woonachtig in de provincie Zeeland

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

In tabel 3.2 zien we het aantal woonachtige arbeidsmigranten in de periode 2017 tot en met 2019 uitgesplitst per gemeente binnen de provincie Zeeland. In absolute zin wonen de meeste arbeidsmigranten Vlissingen (1.550), Terneuzen en Reimerswaal. Gemiddeld groeide het aantal woonachtige arbeidsmigranten in de gehele provincie Zeeland met 8% per jaar. Hoge uitschieters zijn de gemeente Middelburg met 11% per jaar, en de gemeente Noord-Beveland met 12% per jaar.

In de gemeente Veere en Kapelle zien we dat het aantal woonachtige arbeidsmigranten slechts gering is toegenomen.

Tabel 3.2: Aantal arbeidsmigranten per woongemeente 2017-2019

Woongemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar groei
Borsele	265	285	325	7%
Goes	505	560	655	9%
Hulst	410	435	490	6%
Kapelle	140	150	155	3%
Middelburg	550	670	750	11%
Noord-Beveland	110	125	155	12%
Reimerswaal	825	1.040	1.060	9%
Schouwen-Duiveland	360	390	440	7%
Sluis	645	660	740	5%
Terneuzen	1.095	1.235	1.345	7%
Tholen	305	340	390	9%
Veere	210	210	225	2%
Vlissingen	1.240	1.440	1.550	8%
Provincie Zeeland	6.660	7.540	8.280	8%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

3.3 Kenniswerkers

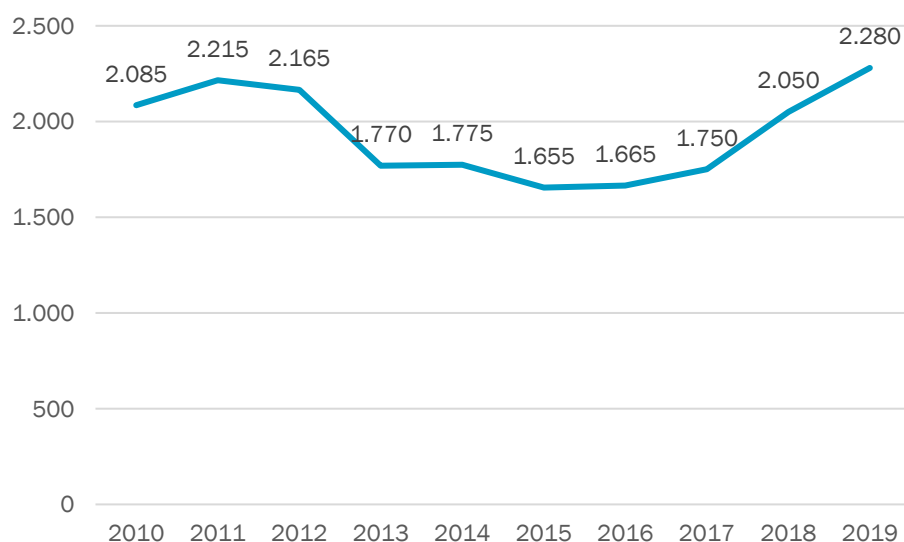
In figuur 3.3 is de ontwikkeling van het aantal kenniswerkers woonachtig in de provincie Zeeland in de periode 2010-2019 opgenomen. Er is hier een minder duidelijk positieve of negatieve trend zichtbaar. In de periode 2010-2015 zien we dat het aantal woonachtige kenniswerkers wat is afgenomen. Vanaf 2016 zien we echter weer een aantal jaren van groei.

In tabel 3.3 is vervolgens het aantal woonachtige kenniswerkers in de periode 2017 tot en met 2019 uitgesplitst per gemeente. In absolute zin steekt de gemeente Terneuzen er qua aantallen woonachtige internationale kenniswerkers uit, het gaat om bijna 700 kenniswerkers in 2019. Ook in Middelburg en Vlissingen wonen relatief veel internationale kenniswerkers.

Gemiddeld groeide het aantal woonachtige kenniswerkers in de gehele provincie Zeeland met 9%. De grootste stijging van het aantal woonachtige kenniswerkers zien we in Middelburg en Terneuzen met een respectievelijke jaarlijkse groei van

14% en 13%. In de gemeente Noord-Beveland en de gemeente Schouwen-Duiveland is het aantal woonachtige kenniswerkers nagenoeg gelijk gebleven.

Figuur 3.3: Aantal kenniswerkers woonachtig in de provincie Zeeland

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Tabel 3.3 Aantal kenniswerkers per woongemeente 2017-2019

Woongemeente	2017	2018	2019	Gemiddelde jaar op jaar ontwikkeling
Borsele	55	60	65	6%
Goes	120	130	150	8%
Hulst	180	210	245	11%
Kapelle	30	35	35	5%
Middelburg	205	265	305	14%
Noord-Beveland	25	25	25	0%
Reimerswaal	75	75	95	8%
Schouwen-Duiveland	75	75	75	0%
Sluis	170	185	185	3%
Terneuzen	480	625	690	13%
Tholen	50	60	65	9%
Veere	50	50	65	9%
Vlissingen	235	255	280	6%
Provincie Zeeland	1.750	2.050	2.280	9%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4. Kenmerken internationale werknemers

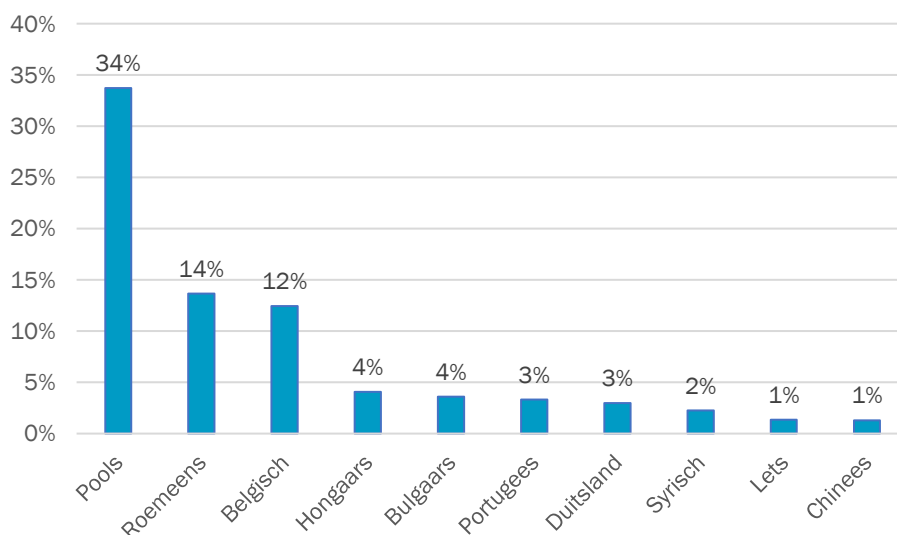
In dit hoofdstuk gaan we in op enkele specifieke kenmerken van internationale werknemers werkzaam in Zeeland. Het gaat om inzichten in het land van herkomst, de verschillende sectoren waarin internationale werknemers werkzaam zijn en de huishoudenssamenstelling van internationale werknemers. Bij dat laatste onderdeel is gekeken naar de woon- en familiesituatie.

4.1 Land van herkomst

4.1.1 Arbeidsmigranten

In figuur 4.1 is een overzicht van de tien meest voorkomende herkomstlanden van internationale arbeidsmigranten werkzaam in de provincie Zeeland in 2019 opgenomen. De meeste arbeidsmigranten zijn afkomstig uit Polen (34%), daarna volgen Roemenië (14%) en België (12%).

Figuur 4.1: Top 10 herkomstlanden arbeidsmigranten werkzaam in de provincie Zeeland, 2019

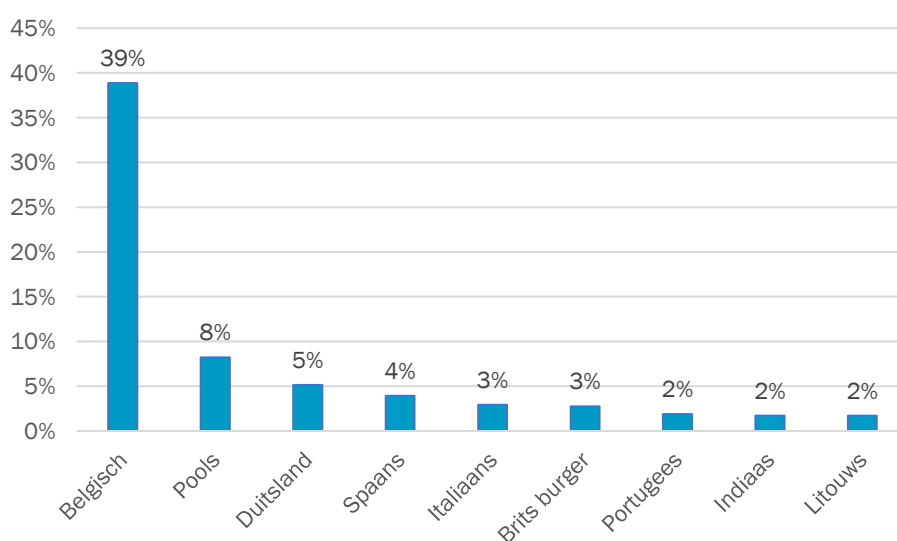

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4.1.2 Kenniswerkers

In figuur 4.2 zien we een overzicht van de tien meest voorkomende herkomstlanden van internationale kenniswerkers werkzaam in de provincie Zeeland in 2019. Het meest voorkomende herkomstland van kenniswerkers is België (39%), daarna volgen Polen (8%) en Duitsland (5%).

Figuur 4.2 Top 10 herkomstlanden kenniswerkers werkzaam provincie Zeeland, 2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

De grootste groep internationale kenniswerkers werkzaam in Zeeland wordt dus gevormd door Belgen. Het gaat in totaal om 1.135 kenniswerkers in 2019. Een deel van hen is grensarbeider: het zijn Belgen die in België wonen en in Zeeland werken. Zo werken relatief veel Belgen in Zeeuws-Vlaanderen (860, 75 procent van het totaal aantal Belgen dat in Zeeland werkt). Tegelijkertijd wonen er ook behoorlijk wat Belgen in Zeeland, die hier ook werken. Het gaat in 2019 om 675 Belgen (van hen wonen er 510 in Zeeuws-Vlaanderen). Dat betekent, zeer waarschijnlijk (we weten het niet precies), dat van alle Belgische kenniswerkers 460 een grensarbeider is (ongeveer 40 procent).

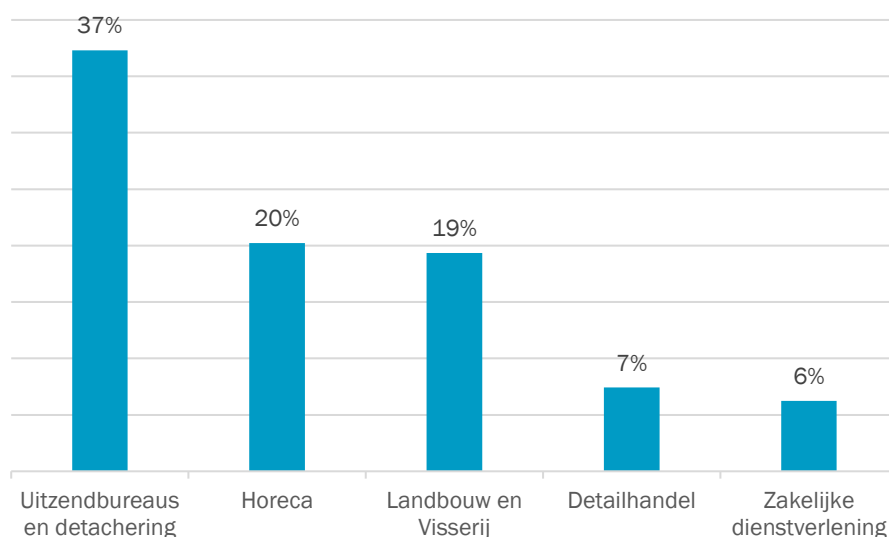
4.2 Werksectoren

4.2.1 Arbeidsmigranten

In figuur 4.3 is een overzicht van de vijf meest voorkomende sectoren waarin arbeidsmigranten in de provincie Zeeland werkzaam zijn opgenomen. De meeste

arbeidsmigranten zijn werkzaam via een uitzendbureau of detacheerder, namelijk 37 procent. We hebben geen gegevens waar deze arbeidsmigranten daadwerkelijk werkzaam zijn. De Algemene Bond Uitzendbureaus (ABU) heeft hier in 2018 wel een landelijke factsheet over naar buiten gebracht², daaruit bleek dat de meeste arbeidsmigranten in de logistiek (29 procent), voedingsindustrie (27 procent) en tuinbouw (14 procent) werkten. Specifieke informatie voor Zeeland ontbreekt, maar het is te verwachten dat relatief veel arbeidsmigranten die via een uitzendbureau zijn bemiddeld in de landbouw en horeca werken. Dit blijkt ook uit het gegeven dat na de uitzendbranche de meeste arbeidsmigranten werkzaam zijn in de sectoren horeca (20 procent) en landbouw en visserij (19 procent).

Figuur 4.3 Top 5 sectoren arbeidsmigranten provincie Zeeland, 2019

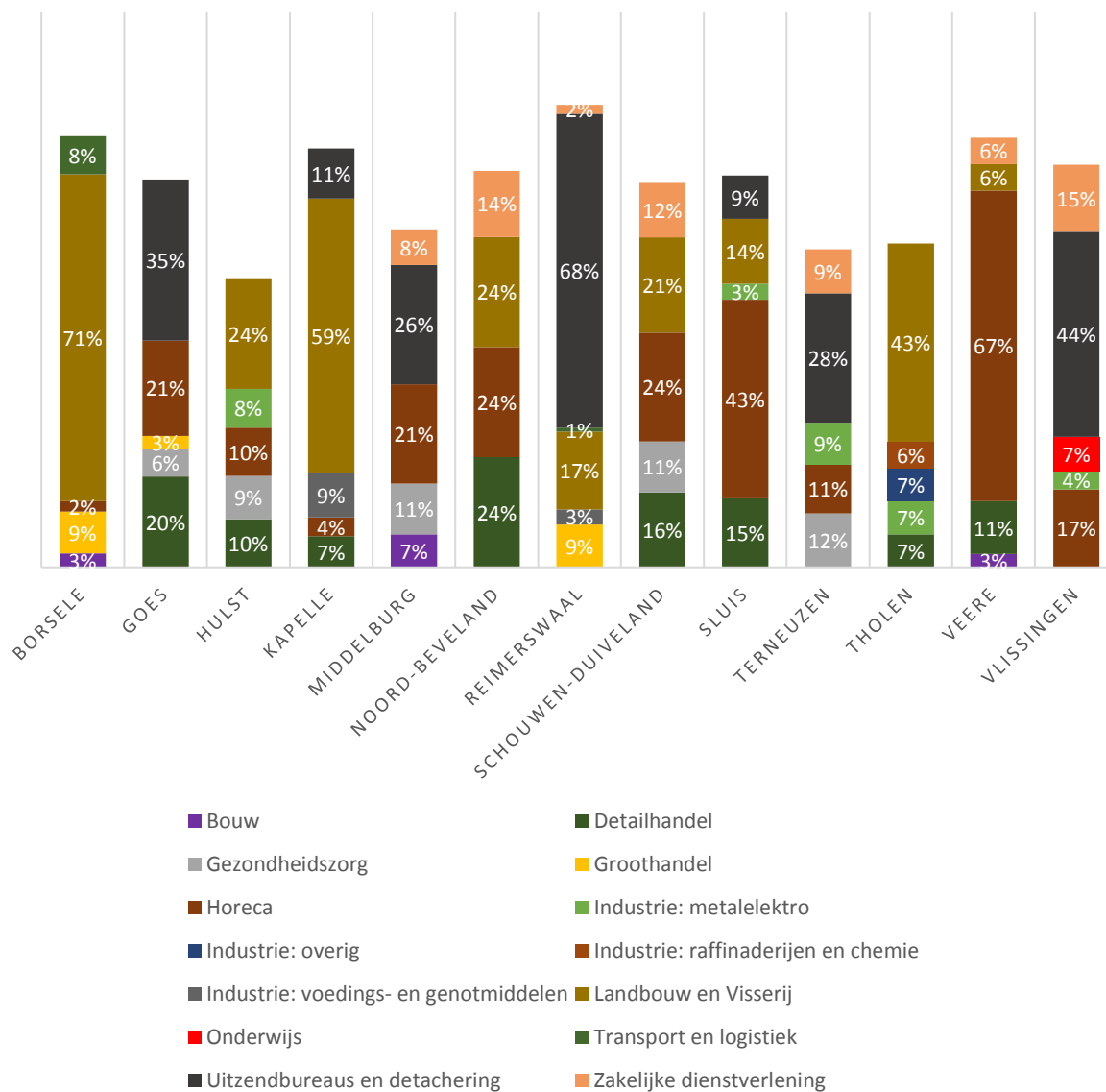

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

In tabel 4.1 zien we de top 5 werksectoren van arbeidsmigranten uitgesplitst naar werkgemeente in 2019. Als we kijken naar de grootste sector is dit voor de meeste gemeenten vergelijkbaar met de top 5 werksectoren van de provincie Zeeland in zijn geheel, zoals weergegeven in figuur 4.3. In andere gemeenten zoals Veere en Sluis valt de relatief grote horecasector op. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het toerisme in de zomermaanden. Verder valt op dat in Tholen, de landbouw en visserij een belangrijke sector is.

² Zie: <https://www.abu.nl/app/uploads/2019/02/Factsheet-A3-NBBU-ABU-Arbeidsmigranten-highres.pdf.pdf>

Tabel 4.1 Top 5 werksectoren arbeidsmigranten per werkgemeente, 2019

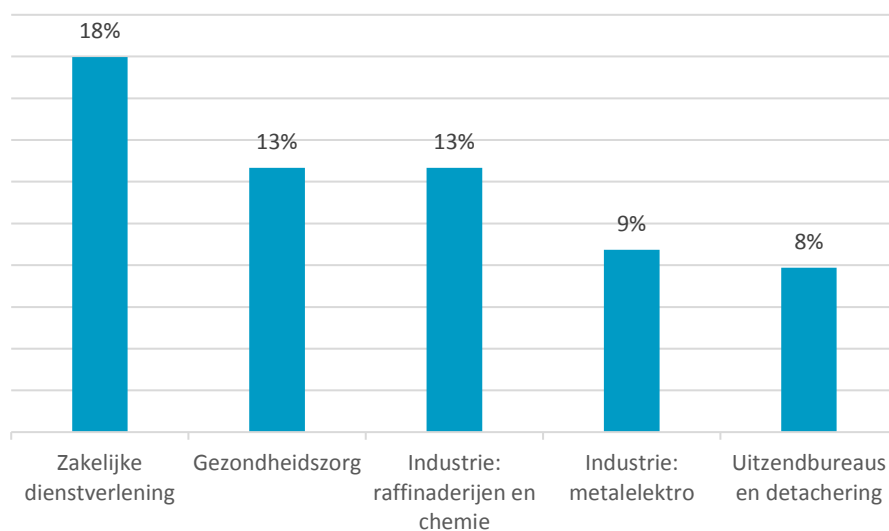
Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4.2.2 Kenniswerkers

In figuur 4.4 is het overzicht van de vijf meest voorkomende sectoren waarin kenniswerkers in de provincie Zeeland werkzaam zijn opgenomen. Hier zien we een meer gelijkmatige verdeling over verschillende sectoren. Zakelijke dienstverlening (18 procent), chemische industrie (13 procent) en de gezondheidszorg (13 procent)

zijn de meest voorkomende sectoren waarin kenniswerkers binnen de provincie Zeeland werkzaam zijn.

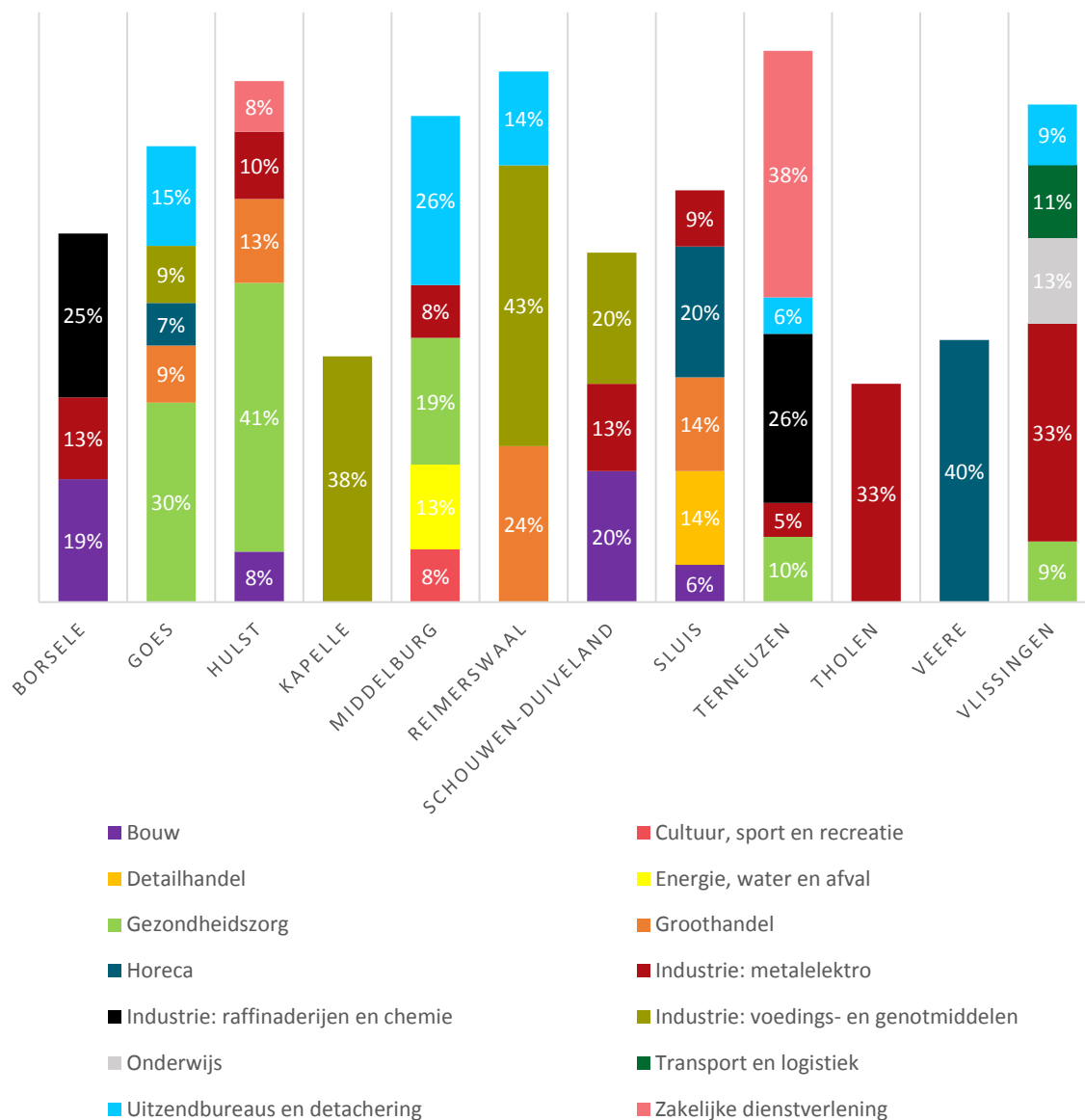
Figuur 4.4 Top 5 sectoren kenniswerkers werkzaam in de provincie Zeeland, 2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

In tabel 4.2 zien we de belangrijkste werksectoren van internationale kenniswerkers uitgesplitst per gemeente in 2019. Opvallende sectoren zijn de gezondheidszorg in Hulst, de voedings- en genotsmiddelen industrie in Kapelle en de groothandel sector in Reimerswaal.

Tabel 4.2 Top 5 sectoren kenniswerkers per werkgemeente, 2019

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4.3 Huishoudensamenstelling internationale werknemers

In deze paragraaf gaan we in op 1) de woonsituatie, 2) de samenstelling van het huishouden (of de familiesituatie) van internationale arbeidsmigranten en kenniswerkers woonachtig in gemeenten in de provincie Zeeland en 3) of de internationale werknemers kinderen hebben die ook in Nederland wonen.

4.3.1 Woonsituatie

Bij de woonsituatie brengen we in beeld hoeveel internationale werknemers woonachtig in Zeeland een koop- of huurwoning heeft.

Koop of huurwoning op basis van WOZ-waarde

De cijfers in de tabellen 4.3 en 4.4 behoeven enige verdere toelichting. De cijfers zijn samengesteld op basis van gegevens over de WOZ-waarde. Van een deel van de werknemers dit niet geregistreerd, vandaar de kolom onbekend. Het is echter aannemelijk dat huizenbezitters over het algemeen beter geregistreerd zijn dan huurders. Waarschijnlijk zal daarom het grootste gedeelte van de werknemers dat nu in de kolom onbekend valt in feite een woning huren.

Arbeidsmigranten

In tabel 4.3 is voor alle arbeidsmigranten woonachtig in Zeeland het aandeel koop- en huurwoningen per gemeente weergegeven voor het jaar 2018. Voor alle gemeenten geldt dat verreweg de meeste arbeidsmigranten een huurwoning hebben en geen koopwoning. In Zeeland als geheel gaat het om 52 procent van de arbeidsmigranten die huurt en 16 procent die een koopwoning bezit, van 32 procent van de arbeidsmigranten is hun woonsituatie onbekend.

Tabel 4.3 Aandeel koop en huurwoningen arbeidsmigranten per woongemeente, 2018

Woongemeente	Huurwoning	Koopwoning	Onbekend
Borsele	54%	16%	30%
Goes	58%	13%	29%
Hulst	36%	23%	41%
Kapelle	67%	0%	33%
Middelburg	52%	11%	37%
Noord-Beveland	48%	16%	36%
Reimerswaal	62%	16%	22%
Schouwen-Duiveland	54%	8%	38%
Sluis	46%	14%	40%
Terneuzen	42%	21%	36%
Tholen	54%	21%	25%
Veere	55%	7%	38%
Vlissingen	55%	17%	28%
Provincie Zeeland	52%	16%	32%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Kenniswerkers

In tabel 4.4 is het aandeel koop- en huurwoningen per gemeente van internationale kenniswerkers in 2018 opgenomen. Hier zien we, in vergelijking met arbeidsmigranten, een duidelijk groter aandeel werknemers dat een koopwoning bezit. Dit ligt in de lijn der verwachtingen omdat het onderscheid tussen arbeidsmigrant en kenniswerker is gemaakt op basis van inkomen, en het waarschijnlijker is dat werknemers met een hoger inkomen kunnen beschikken over een koopwoning.

39 procent van de internationale kenniswerkers woonachtig in Zeeland heeft een koopwoning en 30 procent woont in een huurwoning. Van 31 procent is de woonsituatie onbekend.

Tabel 4.4 Aandeel koop en huurwoning kenniswerkers per woongemeente, 2018

Woongemeente	Huurwoning	Koopwoning	Onbekend
Borsele	33%	0%	67%
Goes	27%	42%	31%
Hulst	17%	52%	31%
Kapelle	-	-	-
Middelburg	42%	32%	26%
Noord-Beveland	-	-	-
Reimerswaal	40%	27%	33%
Schouwen-Duiveland	20%	33%	47%
Sluis	16%	51%	32%
Terneuzen	34%	47%	19%
Tholen	17%	25%	58%
Veere	20%	0%	80%
Vlissingen	39%	39%	22%
Provincie Zeeland	30%	39%	31%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4.3.2 Familiesituatie

Arbeidsmigranten

In tabel 4.5 is opgenomen welk aandeel van de internationale arbeidsmigranten alleenstaand, gehuwd of samenwonend is per gemeente binnen de provincie Zeeland. Op provincie niveau zien we een redelijke gelijke verdeling over deze drie categorieën. Opvallende gemeenten zijn Middelburg, waar bijna de helft van de arbeidsmigranten alleenstaand is, en Veere waar bijna de helft van de arbeidsmigranten gehuwd is.

Tabel 4.5 familiesituatie arbeidsmigranten per werkgemeente, 2019

Woongemeente	% alleenstaand	% gehuwd	% samenwonend
Borsele	31%	42%	28%
Goes	42%	36%	22%
Hulst	31%	47%	22%
Kapelle	34%	41%	24%
Middelburg	49%	30%	21%
Noord-Beveland	28%	38%	34%
Reimerswaal	41%	29%	29%
Schouwen-Duiveland	42%	37%	21%
Sluis	33%	38%	29%
Terneuzen	34%	42%	24%
Tholen	31%	43%	26%
Veere	33%	49%	19%
Vlissingen	44%	29%	26%
Provincie Zeeland	38%	36%	25%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Kenniswerkers

In tabel 4.6 zien we hetzelfde overzicht voor kenniswerkers. In vergelijking met arbeidsmigranten zien we hier dat de groep gehuwde werknemers groter is, het gaat om bijna de helft van alle internationale kenniswerkers woonachtig in Zeeland. Middelburg is ook in het geval van kenniswerkers een gemeente waar relatief veel alleenstaande internationale werknemers wonen.

Tabel 4.6 familiesituatie kenniswerkers per woongemeente, 2019

Woongemeente	% alleenstaand	% gehuwd	% samenwonend
Borsele	20%	50%	30%
Goes	21%	52%	28%
Hulst	26%	57%	17%
Kapelle	0%	100%	0%
Middelburg	38%	42%	20%
Noord-Beveland	-	-	-
Reimerswaal	33%	33%	33%
Schouwen-Duiveland	15%	62%	23%
Sluis	24%	46%	30%
Terneuzen	34%	45%	21%
Tholen	20%	60%	20%
Veere	25%	50%	25%
Vlissingen	34%	34%	32%
Provincie Zeeland	30%	46%	24%

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

4.3.3 Kinderen van internationale werknemers

Arbeidsmigranten

In tabel 4.7 is per gemeente opgenomen welk aandeel van de internationale arbeidsmigranten woonachtig in Zeeland kinderen heeft die ook in Nederland wonen en welk aandeel geen kinderen in Nederland heeft wonen. Iets minder dan de helft van alle in Zeeland woonachtige arbeidsmigranten heeft kinderen in Nederland wonen, het gaat om 41 procent. In Middelburg en Vlissingen wonen relatief veel arbeidsmigranten zonder kinderen. In Borsele en Hulst wonen juist relatief veel arbeidsmigranten met kinderen.

In totaal wonen er 3.285 kinderen van internationale arbeidsmigranten in Zeeland. De meeste van hen wonen in Terneuzen (620) en Vlissingen (530). Deze gegevens zijn ook opgenomen in tabel 4.7.

Tabel 4.7 Aandeel arbeidsmigranten met en zonder kinderen en totaal aantal kinderen woonachtig in Zeeland (per gemeente), 2019

Woongemeente	% met kinderen	% zonder kinderen	Aantal kinderen
Borsele	51%	49%	135
Goes	42%	58%	265
Hulst	53%	47%	205
Kapelle	45%	55%	70
Middelburg	35%	65%	300
Noord-Beveland	38%	62%	65
Reimerswaal	36%	64%	310
Schouwen-Duiveland	46%	54%	205
Sluis	41%	59%	295
Terneuzen	48%	52%	620
Tholen	48%	52%	200
Veere	44%	56%	85
Vlissingen	34%	66%	530
provincie Zeeland	41%	59%	3.285

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata

Kenniswerkers

In tabel 4.8 zien we hetzelfde overzicht maar dan voor kenniswerkers. Op provincieniveau zien we dat het aandeel kenniswerkers met en zonder kinderen vergelijkbaar is met de situatie voor arbeidsmigranten. We zien echter wel grotere verschillen per gemeente, wat waarschijnlijk mede wordt veroorzaakt door het feit dat het om een kleiner aantal kenniswerkers gaat dan arbeidsmigranten. Borsele, Schouwen-Duiveland en Veere zijn gemeenten waar relatief veel kenniswerkers wonen zonder kinderen. In Kapelle, Goes en Hulst wonen juist relatief veel kenniswerkers met kinderen.

In totaal woonden in 2019 1.135 kinderen van internationale kenniswerkers in de provincie Zeeland. De meesten van hen (330) woonden in Terneuzen. Ook in Middelburg (165), Vlissingen en Hulst (beiden 145) woonden relatief veel kinderen van kenniswerkers. De gegevens per gemeente zijn eveneens opgenomen in tabel 4.8.

Tabel 4.8 Aandeel kenniswerkers met en zonder kinderen, 2019

Woongemeente	% met kinderen	% zonder kinderen	Aantal kinderen
Borsele	30%	70%	-
Goes	52%	48%	100
Hulst	52%	48%	145
Kapelle	100%	0%	30
Middelburg	37%	63%	165
Noord-Beveland			15
Reimerswaal	39%	61%	55
Schouwen-Duiveland	31%	69%	45
Sluis	43%	57%	105
Terneuzen	37%	63%	330
Tholen	40%	60%	-
Veere	33%	67%	-
Vlissingen	39%	61%	145
provincie Zeeland	41%	59%	1.135

Bron: Decisio (2021), op basis van CBS microdata